

odbor správy vnitřních věcí

P.O. BOX 155/P

140 21 Praha 4

Č. j. MV- 1661-13/SVV-2026

Praha 11. března 2026

Počet listů/stran: 2/4

Žadatel:

XXX

Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), jsou povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce.

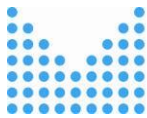
Podle § 12 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, je v působnosti Ministerstva vnitra agenda matrik.

Ministerstvo vnitra, odbor správy vnitřních věcí (dále jen „Ministerstvo vnitra“), obdrželo dne 27. února 2026 od žadatele datovou schránkou žádost o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, ve které žadatel žádá o informace z agendy matrik.

K jednotlivým dotazům žadatele uvádí Ministerstvo vnitra následující:

1. Aktuální metodický pokyn, usměrnění či výkladové stanovisko, kterým Ministerstvo vnitra usměrňuje postup matričních úřadů při posuzování „vážného důvodu“ pro povolení změny příjmení podle § 72 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení.

Ustanovení § 72 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), stanoví, že změna příjmení se povolí tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.

Smyslem institutu změny příjmení je, nebrání-li tomu veřejný zájem, vyhovět žadateli, pokud považuje své příjmení za velmi nekomfortní, pokud jde o jeho užívání. Klíčové pro povolení změny příjmení je posouzení vážnosti důvodu pro takovou změnu.

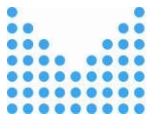
Příjmení jednotlivce je ústavně chráněno a do základního práva jednotlivce lze zasáhnout pouze v případech, je-li takový zásah ospravedlněn konkrétním veřejným zájmem, který však musí vést k proporcionálnímu omezení příslušného základního práva.

Pojem „vážný důvod“ je neurčitým právním pojmem. Vážné důvody mohou být velmi různé (např. navázání na rodovou tradici, reakce na nespravedlnost na předcích žadatele, psychické potíže nezletilého atd.) a je vždy na individuálním posouzení matričního úřadu, aby vyhodnotil jejich relevanci a rozhodl, zda žádosti o změnu příjmení vyhoví či nikoli. Použití neurčitého právního pojmu „vážný důvod“ poskytuje dané právní normě značnou obsahovou pružnost, umožňuje tedy zohlednit všechny okolnosti konkrétního případu, přičemž současně by měla být správním orgánem nalezena spravedlivá rovnováha mezi vážně míněnou vůlí žadatele směřující ke změně příjmení, tj. zájmy individuálními a veřejným zájmem, zejména na stálosti příjmení osob, snadné identifikaci osob, řádném vedení evidence obyvatelstva nebo přiřazení osoby k rodině nesoucí shodné příjmení.

Odůvodnění žádosti a doložení tvrzených skutečností spočívá na žadateli o změnu příjmení s tím, že vážné důvody je třeba nejen tvrdit, ale i prokázat.

Ministerstvo vnitra nevydalo metodický pokyn, usměrnění či výkladové stanovisko, kterým by byl usměrňován postup matričních úřadů při posuzování vážného důvodu pro povolení změny příjmení, a to právě s ohledem na skutečnost, že se jedná o neurčitý právní pojem, tedy konkrétní obsah získává v závislosti na okolnostech konkrétního případu. To umožňuje tento pojem aplikovat na relativně širokou množinu konkrétních případů, aniž by byl zákonodárce nucen je blíže definovat a tím současně vyloučit jiné případy definicí nepodchycené. Proto je možné tento pojem, respektive jeho aplikaci metodikou matričním úřadům a klientům pouze přiblížit, nikoli přesně definovat, neboť nelze identifikovat veškeré v úvahu připadající relevantní okolnosti a argumenty.

2. Informaci, jakým způsobem mají matriční úřady posuzovat žádosti o změnu příjmení v případech, kdy žadatel/ka žádá o přijetí partnera, se kterým žije v dlouhodobém faktickém svazku (nesezdané soužití), a zda je v rámci metodického vedení přípustné, aby úřední osoba podmiňovala kladné rozhodnutí uzavřením manželství nebo se dotazovala na důvodu neuzavření nového manželství.

Jak již bylo shora uvedeno, správním orgánem oprávněným rozhodovat o změně příjmení, je výlučně matriční úřad (nikoli Ministerstvo vnitra), který tuto činnost vykonává v rámci výkonu přenesené působnosti (§ 95a zákona o matrikách), při které se řídí především zákony a jinými právními předpisy. Je tedy zcela na uvážení matričního úřadu, aby v souladu s právními předpisy o žádosti o povolení změny příjmení rozhodl a své rozhodnutí dostatečně odůvodnil. Žadatel je oprávněn podat proti rozhodnutí matričního úřadu odvolání krajskému úřadu a poté má právo obrátit se případně i na soud.

Lze dodat, že podle našeho názoru by úřední osoba neměla podmiňovat kladné rozhodnutí o změně příjmení uzavřením manželství, neboť zda fyzická osoba uzavře či nikoli manželství, závisí výlučně na jejím rozhodnutí.

Současně se lze domnívat, že nelze zcela vyloučit případy, ve kterých by se mohl matriční úřad dotazovat žadatele v souvislosti s rozhodováním o změně příjmení na důvody neuzavření nového manželství, přičemž je podstatné, že záleží na uvážení žadatele, zda na takto položenou otázku odpoví či nikoli.

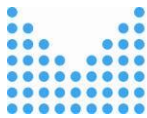
3. Stanovisko ministerstva k otázce, zda lze žádost o změnu příjmení na příjmení druhu/družky (při prokázaném dlouhodobém soužití) považovat za „obcházení zákona“ nebo za zneužití práva v situaci, kdy žadatel/ka deklaruje ztrátu citové vazby k původnímu příjmení a snahu o sjednocení rodinné identity v rámci nesezdaného svazku.

Žádost o změnu příjmení na příjmení druhu/družky, se kterým/terou žadatel/ka dlouhodobě žije, nelze bez dalšího hodnotit jako obcházení zákona nebo zneužití práva.

Je třeba dodat, že Ministerstvo vnitra není oprávněno posuzovat, zda v konkrétním případě došlo k porušení (obcházení/zneužití) zákona či nikoli ani není oprávněno podávat závazný výklad právních norem. Jedná se o oprávnění, které náleží pouze soudu.

4. Informaci o doporučeném postupu pro úředníky v případech, kdy žadatel/ka uvádí jako důvod změny psychické trauma spojené s dosavadním příjmením (např. v důsledku rozpadu původních rodinných vazeb), a to i v situaci, kdy žadatel/ka dosud užívá své rodné příjmení.

Ministerstvo vnitra nevydalo pro matriční úřady žádnou informaci o doporučeném postupu pro úředníky v případech, kdy žadatel/ka uvádí jako důvod změny příjmení psychické trauma spojené s dosavadním příjmením, a to i v situaci, kdy žadatel/ka dosud užívá své rodné příjmení.

Jak již bylo uvedeno, matriční úřad je při rozhodování o žádosti o povolení změny příjmení vázán zejména zákonem a jinými právními předpisy a žadatel je oprávněn podat proti rozhodnutí matričního úřadu opravný prostředek.

5. Metodický výklad k určování výše správního poplatku podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (sazebník, položka 8), zejména informaci, zda lze za příjmení „hanlivé, výstřední, směšné, zkomolené nebo cizojazyčné“ (sazba 200 Kč) považovat i příjmení, které žadateli/ce prokazatelně způsobuje psychické trauma či jinou osobní újmu, a zda existuje metodické doporučení pro úředníky, jak v těchto specifických případech posuzovat snížení poplatku z částky 3 000 Kč na 200 Kč.

Ministerstvo vnitra nevydalo metodický výklad k určování výše správního poplatku podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správních poplatcích“).

Konkrétní výše správních poplatků za vydání povolení změny příjmení jsou stanoveny v položce 11 sazebníku k zákonu o správních poplatcích. Za vydání povolení změny příjmení hanlivého nebo směšného se hradí správní poplatek 200 Kč (položka 11 písm. a) sazebníku k zákonu o správních poplatcích); za vydání povolení změny příjmení cizojazyčného nebo na dřívější příjmení se hradí správní poplatek 300 Kč (položka 11 písm. b) sazebníku k zákonu o správních poplatcích) a za vydání povolení změny příjmení v ostatních případech (tj. z vážného důvodu) se hradí správní poplatek 3 000 Kč (položka 11 písm. c) sazebníku k zákonu o správních poplatcích).

Výše správního poplatku se odvíjí od důvodu pro povolení změny příjmení, který posoudí matriční úřad, nikoli od důvodu tvrzeného žadatelem v žádosti.

Mgr. et Mgr. Tomáš Bezděk
pověřen řízením